

9. Programma baten en lasten

06 juli 2021

Inleiding

Gooise Meren is financieel gezond en belast inwoners en ondernemers niet zwaarder dan voor de gemeentelijke financiële huishouding nodig is. Het bestuur van Gooise Meren gaat zorgvuldig om met de middelen die ze tot haar beschikking heeft gekregen om al haar taken uit te voeren en Gooise Meren een gemeente te laten zijn, waar het goed wonen, werken en recreëren is. We kiezen voor een zorgvuldige en behoedzame wijze van begroten, zonder dat een groter beroep gedaan hoeft te worden op inwoners dan nodig is.

Wij staan voor een gedegen financieel beleid en een sluitende begroting. De begroting dient dan ook meerjarig reëel en structureel in evenwicht te zijn. Het is belangrijk om gedegen en strak te begroten en genoeg weerstandsvermogen en -capaciteit te hebben, zodat financiële risico's kunnen worden opgevangen zonder dat dit een nadelig effect heeft op de lopende begroting en de gemeentelijke taken.

Wij willen een klantvriendelijke, dienstverlenende en faciliterende gemeente zijn, die als een i-Overheid op innovatieve wijze de inwoners bereikt en bedient. Willen we de kansen die digitalisering ons hiervoor biedt optimaal benutten, dan moeten we blijven investeren in informatiebeveiliging en digitalisering.

9.1 Sluitende begroting

Doelstellingen

9.1.1 Kritisch op uitgaven en financieel bewust

Het college voert een duurzaam financieel beleid. Ook in meerjarenperspectief weet het college de gemeentefinanciën verantwoord en evenwichtig te houden. We gaan zorgvuldig en zuinig om met de middelen die we tot onze beschikking hebben gekregen om taken uit te voeren.

De meerjarenbegroting kent een structureel positief financieel beeld. De verwachting is echter dat de financiële druk op de meerjarenbegroting de komende jaren zal toenemen, en daar is de gemeente Gooise Meren niet uniek in. Dit komt door diverse onzekere ontwikkelingen, zoals de Jeugdzorg, de transitie in het fysiek domein, toename van kapitaallasten van huidige uitgestelde investeringen, onzekerheid over de uitkering uit het gemeentefonds en macro economische ontwikkelingen. De boodschap van het college blijft dus ongewijzigd. De druk op onze meerjarenbegroting zal toenemen en maatregelen zullen nodig zijn om een sluitende meerjarenbegroting te behouden. Willen we de financieel gezonde en robuuste gemeente blijven die we nu zijn, dan blijft scherp en terughoudend begroten het uitgangspunt.

Maatregelen

Jaarlijks investeringsprognoses actualiseren

Het meerjareninvesteringsprogramma bevat alle voorgenomen investeringen. Dit leidt tot forse jaarlijkse uitgaven en bijbehorende financieringsbehoefte. De daarmee gepaard gaande kapitaallasten leggen een groot beslag op de financiële begroting en de financiële positie. Om beter zicht te hebben en te houden op de toekomstige uitgaven en kapitaallasten beoordelen we periodiek de voorgenomen investeringen en actualiseren wij de investeringsprognoses. In aanloop naar de volgende perspectiefnota wordt het instrument kapitaallastenplafond nader uitgewerkt en zo mogelijk toegepast vanaf begroting 2021.

Kwaliteit

Om beter zicht te hebben en te houden op de toekomstige uitgaven en kapitaallasten zijn begin 2020 de voorgenomen investeringen qua planning en financiële calculaties herijkt. In de Perspectiefnota 2021-2024 is vervolgens het instrument kapitaallastenplafond geïntroduceerd en toegepast. Middels dat kapitaallastenplafond zijn door het college keuzes voorgelegd om het volume aan voorgenomen investeringen te begrenzen, zodat een aanvaardbaar niveau aan kapitaallasten wordt opgenomen in de komende Programmabegroting. Dit heeft geleid tot (her)prioritering op basis van technische noodzaak en politieke en maatschappelijke relevantie. Het instrument kapitaallastenplafond wordt jaarlijks toegepast.

Uitvoeren begrotingsscan

Het college voert een duurzaam financieel beleid. We gaan zorgvuldig en zuinig om met de middelen die we tot onze beschikking hebben gekregen om taken uit te voeren. De begrotingsscan is een van de maatregelen die we hiervoor gebruiken. Het gemeentebreed monitoren en sturen van onderbestedingen past bij ons beleid om de financiële huishouding op orde te houden.

Jaarlijks maken wij voorafgaand aan de totstandkoming van de begroting een begrotingsscan. Hierdoor krijgen wij meerjarig (met terugwerkende kracht) inzicht in de ontwikkeling van de verschillende budgetten, zonder dat dit ten koste gaat van de afgesproken onderliggende gemeentelijke activiteiten. Dit instrument is toegepast bij de totstandkoming van de begroting 2020, waarbij het begrotingstotaal met ongeveer 0,5% is verlaagd.

Kwaliteit

Het college voert een duurzaam financieel beleid. We gaan zorgvuldig en zuinig om met de middelen die we tot onze beschikking hebben gekregen om taken uit te voeren. De begrotingscan is een van de maatregelen die we hiervoor gebruiken. Het gemeentebreed monitoren en sturen van onderbestedingen past bij ons beleid om de financiële huishouding op orde te houden.

Jaarlijks maken wij voorafgaand aan de totstandkoming van de begroting een begrotingscan. Hierdoor krijgen wij meerjarig (met terugwerkende kracht) inzicht in de ontwikkeling van de verschillende budgetten, zonder dat dit ten koste gaat van de afgesproken onderliggende gemeentelijke activiteiten. Dit instrument is toegepast bij de totstandkoming van de Programmabegroting 2020-2023, waarbij het begrotingstotaal met ongeveer 0,5% is verlaagd. De activiteiten konden in 2020 binnen die verlaagde budgetten worden uitgevoerd.

9.1.2 Adequat Planning & Control instrumentarium

De gemeente zet in op een goede dienstverlening aan onze inwoners. Daar hoort ook bij dat we inwoners van Gooise Meren op een toegankelijke manier informeren over de inkomsten en uitgaven van onze gemeente. We willen op een eenvoudige en transparante manier inzichtelijk maken wat we voor inwoners doen. Dat doen we aan de hand van de vragen: Wat wil de gemeente bereiken? Wat gaan we daarvoor doen? En wat mag dat kosten?

Het Planning en control instrumentarium is een hulpmiddel dat het mogelijk maakt om het proces van plannen, uitvoeren en evalueren zo te sturen en te beheersen dat de doelen die het bestuur nastreeft ook gerealiseerd worden.

In 2020 zijn twee Voortgangsverslagen opgesteld en is er met de decemberwijziging een extra moment gecreëerd om de begrotingsrechtmatigheid te bewaken. In deze drie verslagen zijn significante afwijkingen van maatregelen en/of financiën ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. Tegelijkertijd zijn hierin de gevolgen van de coronacrisis verwerkt.

Maatregelen

Ontwikkelen beleidsindicatoren

In de Programmabegroting zijn verplichte indicatoren opgenomen. Over het algemeen zeggen de verplichte indicatoren niet veel over de effectiviteit van het beleid. We streven ernaar indicatoren te ontwikkelen die deze informatie wel bieden en die daarmee ook sturingsmogelijkheden geven. Het ontwikkelen van een adequate indicator, vraagt conceptuele helderheid en goede datakwaliteit.

Kwaliteit

In 2020 is aan het ontwikkelen van beleidsindicatoren gewerkt. Zo zijn in de programmabegroting 2021-2024 eigen beleidsindicatoren opgenomen voor het product Duurzaamheid (programma 5). Met de raad is afgesproken om in de Programmabegroting 2022-2025 zoveel mogelijk programma's te voorzien van eigen indicatoren, waaronder in ieder geval programma 2 Veiligheid, programma 3 Openbare Ruimte, Verkeer, Parkeren en Leefbaarheid, programma 5 Duurzaamheid, Water en Groen, programma 6 Werk en Inkomen en programma 8 Sport, Cultuur en Recreatie.

Vernieuwing Planning en Control

We willen met de gemeenteraad onderzoeken of het huidige planning en control proces verbeterd kan worden. Een eventueel vernieuwde P&C-cyclus moet het gemeentebestuur in staat stellen slagvaardig en transparant te opereren c.q. te besluiten richting de inwoners van de gemeente Gooise Meren.

Kwaliteit

Het onderzoek start in het tweede kwartaal van 2021. We gaan samen met de gemeenteraad onderzoeken of het huidige planning en control proces verbeterd kan worden. Een eventueel vernieuwde P&C-cyclus moet het gemeentebestuur in staat stellen slagvaardig en transparant te opereren c.q. te besluiten richting de inwoners van de gemeente Gooise Meren.

9.2 Belastingen

Doelstellingen

Lasten stabiel

De totale inkomsten vanuit de OZB zijn gelijk gehouden op een inflatiecorrectie na. De gehanteerde inflatiecorrectie levert per saldo geen lastenverzwaring op omdat lonen en prijzen ook worden aangepast. De kosten die bij de verschillende voorzieningen zijn gemaakt, zijn zoveel als mogelijk doorberekend naar de gebruiker van die voorziening ('de vervuiler betaalt'). Daarnaast zijn de prijsstijgingen ook in de tarieven doorwerkt. Het streven naar maximale (lees: 100%) kostendekking van de verschillende leges en tarieven is hierbij het uitgangspunt.

Taxeren op basis van gebruikersoppervlakte

De Waarderingskamer (= landelijke toezichthouder uitvoering Wet WOZ) heeft het besluit genomen om met een overgangstermijn van vijf jaar (per 1 januari 2022) alle gemeenten en uitvoeringsorganisaties de woningen verplicht te laten taxeren op basis van de gebruikersoppervlakte. De gemeente Gooise Meren dient uiterlijk in 2021 haar WOZ-objecten omgezet te hebben van inhoud (m³) naar oppervlakte (m²). Om dit mogelijk te maken, is in 2019 het project 'Taxeren op basis van gebruikersoppervlakte' gestart. Het project heeft als doel de gevolgen voor de OZB tarieven en de WOZ-waardes zo klein mogelijk te houden. Echter, wijzigingen in de WOZ-waardes vallen niet volledig uit te sluiten gezien de impact, die deze omvorming heeft. In het plan van aanpak is daarom ook een communicatieplan opgenomen om inwoners en ondernemers van de gemeente Gooise Meren over deze omvorming te informeren.

In 2020 zijn er ten behoeve van dit project diverse stappen gezet. Zo zijn in Muiderberg, Muiden en Naarden alle woningen omgezet van inhoud naar gebruikersoppervlakte. Tevens zijn tijdens dit proces meerdere verbeteringen doorgevoerd inzake de kwaliteit en volledigheid van de bij ons geregistreerde objectkenmerken (objectkenmerken zijn bijvoorbeeld: geregistreerde aanbouwen, dakkapellen, dakopbouwen, garages, etc.). Ook zijn in Bussum alle "gestapelde" woningen omgezet en is een begin gemaakt met de "grond gebonden" woningen.

Het doel is om in juli 2021 ook Bussum klaar te hebben en het project, voor wat betreft de omzetting, af te ronden. Door de grote stappen die in 2020 zijn gezet, liggen we goed op koers om dit doel te bereiken.

Aan het einde van het project (2021) kennen we pas de nieuwe WOZ-waarden en daarmee de afwijkingen t.o.v. de dan geldende WOZ-waarden (nog op basis van inhoud). Op basis van deze gegevens wordt de bandbreedte (percentage) van die afwijking bepaald. Met alle belanghebbenden, die buiten deze bandbreedte vallen, zal zorgvuldig worden gecommuniceerd.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019	Prim. Begroting 2020	Begroting 2020 (na wijziging)	Realisatie 2020
Lasten				
638 Uitkeringen Gemeentefonds	33	9	25	18
639 Belastingen	760	745	795	917
640 Overige baten en lasten	1.093	1.796	697	31
641 Rekening van baten en lasten	0	0	0	0
644 Huisvesting Gooise Meren	43	0	0	9
646 Overhead	16.897	17.899	18.313	18.024
Totaal Lasten	18.826	20.450	19.830	18.999
Baten				
638 Uitkeringen Gemeentefonds	-74.500	-72.250	-76.686	-76.808
639 Belastingen	-12.993	-13.222	-13.208	-13.440
640 Overige baten en lasten	-3.185	-2.085	-1.602	-1.670
641 Rekening van baten en lasten	0	0	0	0
644 Huisvesting Gooise Meren	0	0	0	0
646 Overhead	-358	-82	-187	-616
Totaal Baten	-91.036	-87.640	-91.684	-92.533
Resultaat voor bestemming	-72.210	-67.190	-71.854	-73.534
Stortingen				
640 Overige baten en lasten	13.134	0	685	685
641 Rekening van baten en lasten	1.657	0	0	0
Totaal Stortingen	14.792	0	685	685
Onttrekkingen				
640 Overige baten en lasten	-10.344	-13.990	-4.089	-3.124
641 Rekening van baten en lasten	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	-10.344	-13.990	-4.089	-3.124
Saldo reserves	4.447	-13.990	-3.405	-2.439
Resultaat na bestemming	-67.762	-81.180	-75.259	-75.973

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen Realisatie 2020 t.o.v. Begroting inclusief wijzigingen 2020		
Onderdeel programma 9	Vershil (x € 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)
<p><i>Doorbelasting</i></p> <p>Doorbelasting kosten ambtelijk apparaat, nadere toelichting zie verschillenanalyse programma 9.</p>	921	V
<p><i>Gemeentefonds:</i></p> <p>Naast nabetalings over eerdere jaren (€ 33k V) zijn aan het eind van het jaar ook meer inkomsten verkregen door aanpassing van eenheden in 2020 (€ 88k V). Deze konden niet meer in de begroting worden verwerkt.</p>	121	V
<p><i>Belastingen:</i></p> <p>Er is sprake van meer OZB inkomsten, omdat er een inhaalslag heeft plaatsgevonden voor het opleggen van aanslagen betreffende eerdere jaren. Daarnaast is er meer (in aantal en in hoogte) uitbetaald voor de proceskostenvergoeding als gevolg van WOZ bezwaren door no-cure-no-pay bureaus.</p>	140	V
<p><i>Toeristenbelasting:</i></p> <p>In verband met corona is de opbrengst toeristenbelasting lager dan geraamd.</p>	-73	N
<p><i>Dividend BNG:</i></p> <p>Op advies van de commissie BBV is, vooruitlopend op de definitieve uitbetaling, het dividend van de BNG over 2019 alsnog opgenomen.</p>	128	V
<p><i>Overige baten en lasten:</i></p> <p>De 2e tranche van het Maatschappelijk ondersteuningsfonds wordt pas in 2021 beschikbaar gesteld. Dat leidt in 2020 tot een voordeel van € 475k. De Regeling specifieke uitkering stimulering sport (SPUK) over 2020 is € 127k lager dan geraamd.</p>	348	V

<i>Overige baten en lasten:</i> Het voordeel van het 2e voortgangsverslag (€ 164k) en de post onvoorzien (€ 53k) zijn in 2020 niet meer gebruikt.	217	V
<i>Overhead:</i> De bijdrage aan de Regio wordt verdeeld over verschillende programma's en producten. Op het product Overhead is uiteindelijk € 184k (N) meer bijdrage verantwoord dan geraamd. Over alle programma's heen is de geraamde bijdrage in totaal echter € 182k (V) lager dan geraamd. Dit wordt o.a. veroorzaakt door de per saldo voordelige afrekening over 2019.	-184	N
<i>Overige verschillen:</i> Diverse posten < € 70k	61	V
Totaal voor Reserves	1.679	V
<i>Reserves:</i> De feitelijke onttrekkingen, ter dekking van specifieke activiteiten (College uitvoeringsprogramma en Corona), zijn gebaseerd op de gerealiseerde lagere uitgaven. Met name de uitgaven i.v.m. Corona zullen voor een groot deel pas in 2021 plaatsvinden en leiden daardoor in 2020 tot een lagere onttrekking van bijna € 600k. Ook de uitgaven voor Leefbaarheid en de Energietransitie zijn in 2020 lager uitgevallen dan geraamd.	-965	N
Totaal na Reserves	714	V

Doorbelasting

Toelichting verschillen doorbelastingen per programma

Realisatie 2020 t.o.v. begroting inclusief wijzigingen 2020			
Programma	Omschrijving programma	(x € 1.000)	(V= Voordeel, N=Nadeel)
1	Inwoners en Bestuur	-219	N
2	Veiligheid	1	V
3	Openbare Ruimte en Verkeer	-59	N
4	Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme	-15	N
5	Duurzaamheid en Water	-81	N
6	Werk en Inkomen	51	V
7	Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd	1	V
8	Sport, Cultuur en Recreatie	11	V
9	Algemene baten en lasten	921	V
Totaal doorbelastingen exploitatie		611	V
Totaal doorbelastingen investeringen		88	V

Toelichting doorbelastingen

De overschrijding in 2019 van ruim € 8 ton op de afdelingsbudgetten was aanleiding om in de eerste helft van 2020 een traject te starten om beter en strakker te sturen op de salaris- en inhuurbudgetten. Er zijn verschillende maatregelen genomen, zoals het beter berekenen van het deel van de salarisbudgetten dat vanwege vacatures beschikbaar was voor inhuur. Ook zijn de kosten van personeel dat zich bezig heeft gehouden met bepaalde projecten expliciet doorberekend naar die specifieke budgetten in de exploitatie. Daarnaast zijn middels het 2e Voortgangsverslag de kosten begroot voor het externe bureau dat ons ondersteunt bij de aanbesteding en inkoop van de inhuur van personeel. Dit tezamen heeft geleid tot een voordeel van € 464.000 op de afdelingsbudgetten in 2020. Lagere lasten op met name het gebied van ICT leiden tot een aanvullende lagere doorbelasting van € 147.000.